
SURİYELİ SİĞINMACILARIN ENTEGRASYON EĞİLİMLERİ: GAZİANTEP ŞEHİRİ ÖRNEĞİ*

Şükrü ŞAHİN*

Mehmet Emin SÖNMEZ**

Özet

Günümüzde Türkiye'nin ve dünyanın en önemli problemlerinden birisi olan dış göçler, ekonomik krizler, savaşlar, siyasi baskılar ve göç etmedeki kolaylıklar sayesinde daha da hız kazanmıştır. Bu durum varılan bütün ülkeler için ekonomik, sosyal, kültürel ve mekânsal birçok problem yaratmaktadır. Bu problemlerin aşılmasında ülkeler farklı politikalar üretip birçok problemi aşabilse de genel olarak göçmenlerin entegrasyonunda büyük sıkıntılar ile karşılaşmaktadır. Türkiye gibi ani ve yoğun göçe maruz kalan ülkelerde ise entegrasyon çok daha zor gerçekleşmekte ve büyük bir sorun olarak varlığını devam ettirmektedir. Bu durumu Türkiye'de özellikle yoğun göç almış şehirlerde görmek mümkündür. Bu şehirlerden bir tanesi ise Gaziantep'tir. Gaziantep, Suriye iç savaşı sonrası Suriye sınırda bulunması sebebiyle kitleler halinde sığınmacıların geldiği şehirlerden biri olmuş ve günümüzde yaklaşık 500 bin Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum Gaziantep şehrinde, yerel halk ile sığınmacılar arasındaki karşılıklı entegrasyon sorununu da beraberinde getirmiştir. Bu bilgilerden hareketle bu çalışmada, Türkiye geneli için de son derece önem taşıyan Suriyeli sığınmacıların entegrasyon durumları ele alınmıştır. Bunun için yukarıda da belirtildiği gibi sığınmacıların yoğun yaşadığı Gaziantep şehri seçilmiştir. Çalışmada 379 sığınmacı ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen anketler SPSS programında analize tabi tutulmuş ve böylece Suriyeli sığınmacıların Gaziantep şehrindeki entegrasyon eğilimlerine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli sığınmacılar, Entegrasyon, Gaziantep şehri, SPSS

Abstract

Today, external migration, which is one of the most important problems of Turkey and the world, has accelerated thanks to economic crises, wars, political pressures and ease of migration. This situation creates many economic, social, cultural and spatial problems for all the countries reached. Although countries can produce different policies and overcome many problems in overcoming these problems, in general, major problems are encountered in the integration of immigrants. Although countries can produce different policies and overcome many problems in overcoming these problems, in general, major problems are encountered in the integration of immigrants. In countries like Turkey, which are exposed to sudden and intense migration, integration is much more difficult and continues to exist as a major problem. It is possible to see this situation in Turkey, especially in cities with heavy immigration. One of these cities is Gaziantep. After the Syrian civil war, Gaziantep became one of the cities where refugees came massively due to its location on the Syrian border and today it is host to approximately 500 thousand Syrian refugees. This situation has brought along the problem of mutual integration between the local people and refugees in the city of Gaziantep. On basis of this information, in this study, the integration status of Syrian refugees, which

---

* Bu çalışma Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalında yapılmış "Suriyeli Sığınmacıların Entegrasyon Süreci ve Geri Dönüş Eğilimleri: Gaziantep İli Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Uzmanı, sukrusahin034@gmail.com,

** Prof. Dr. Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, eminsonmez@gantep.edu.tr,

is also very important for Turkey in general, has been addressed. For this, as stated above, the city of Gaziantep, where refugees live heavily, was chosen. In the study, a survey was conducted with 379 refugee seekers. The obtained questionnaires were analyzed in the SPSS program, and in this way, results were made about the integration tendencies of the Syrian refugees in the city of Gaziantep.

Keywords: Syrian refugees, Integration, Gaziantep city, SPSS

GİRİŞ

Göç olgusu, insanlığın tarih sahnesinde kendisini gösterdiği günden bu yana varlığını çeşitli şekillerde sürdürmüş içerisinde farklı bireysel ve toplu hareketleri barındıran ögeler bütünüdür (Akkoyunlu Ertan & Ertan, 2017, s. 11). Dolayısıyla insanın doğasında bulunan, bireylerin yer değiştirmesiyle gerçekleşen ve insan ilişkilerini içeren sebep-sonuç ilişkisini barındıran bir olgudur (Abacı, 2016, s. 5). Kavramsal açıdan bakıldığında ise göç, bireylerin ya da toplumların ekonomik, toplumsal veya siyasal sebeplerle bulunduğu ortamı terk ederek imkânların daha elverişli olduğu mekânların tercih edilmesiyle oluşan coğrafi yer değişiklikler (Özkan, 2019, s. 128) olarak belirtilmektedir. Ancak ana unsur olan bireyin yer değiştirmeye birlikte gerçekleşen demografik, ekonomik ve kültürel hareketler bütünü olduğu görülmektedir (Akıncı, Nergiz, & Gedik, 2015, s. 61). Bu sebeptendir ki yaşanan göçlerin büyüklüğüne bağlı olarak göç edenlere yönelik kamuoyunda söylemler farklılık göstermektedir. Arap baharı adıyla Ortadoğu'da yönetimlere karşı başlayan özgürlük ayaklanmaları ilk olarak 18 Aralık 2010 yılında Tunus'ta başlamış sırasıyla Mısır, Yemen ve Cezayir gibi ülkelerde devam etmiştir. Halklar, diktatör yönetimle karşı karşıya olduğundan dolayı birçok haklarından mahrum bırakıldıkları düşüncesiyle 15 Mart 2011 günü Suriye'de ilk gösteriler başlamış ve Nisan 2011 yılında çatışmalar ülkenin her yerine yayılmıştır. Sonuç olarak milyyonlarca insan yerlerinden edilmiştir (Anadolu Ajansı, 2021).

Türkiye Cumhuriyeti, bulunduğu konum itibariyle tarihinde birçok transit göç olayına maruz kalmış olsa da özellikle son 10 yıllık süreç içerisinde Ortadoğu'da gelişen olağanüstü olaylarla neticesinde transit ülke konumundan hedef ülke haline gelmiştir (Şimşek, 2020, s. 262). Birçok ülkeden gelen kitlesel göç hareketlerinin yoğunlaşmasıyla birlikte sığınmacılar ekseninde ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır (İlgazi, 2019, s. 93). Nitekim gerçekleşen bu kitlesel göçün sonucunda Türkiye, yaklaşık 3,7 milyon Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Suriye'den gelen yoğun göçe maruz kalan Türkiye, göçle beraber doğan sorunları en ciddi şekilde yaşamaktadır. Nitekim göç etkisinin fazlaca hissedildiği kentlerde alt yapı, sağlık, eğitim ve ulaşım gibi beraberinde birçok sorunu beraberinde getirmiştir (Taş, 2021, s. 9). Geçen süreyle orantılı olarak artan sığınmacı sayısı ve belirsiz olan durumları yerel halkın tepkilerinde de ciddi artışa sebebiyet vermiştir. İstanbul ilinden sonra en fazla sınır illerinde yoğunluk gösteren, gettolarda yaşayan ve kendi ekonomik pazarlarını oluşturan sığınmacılar aynı zamanda oluşturdukları bu sistemle kendi kültürlerini devam ettirerek entegrasyonu reddetmektedirler.

Entegrasyon, kullanıldığı alan ile ilgili farklı yorumlara açık olan tartışmalı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin ekonomi, sağlık ve sosyoloji gibi alanlardaki kullanımı ile göç bazlı kullanımın farklı anlamlar barındırmaktadır. Göç alanında bu kavramın

kullanımı ise ilk olarak Avrupa’da yaşayan Türkler için ortaya atılan bir tabir olduğu görülmektedir. Entegrasyonun, kelime anlamıyla misafirlikten ziyade bir kalıcılığı ifade ettiğini belirtmekte fayda vardır (Erdoğan, 2017, s. 91). Yani bütünleştirici ve uyumlu hale getirebilme olarak tanımlanabilen entegrasyon, sosyal yaşamda bireyler arasında bütünleştiricilik olarak işlev yapmaktadır. İlk olarak entegrasyon kavramı Şikago Kent Sosyolojisi Okulunda ortaya çıkmıştır. Bu döneme kadar batıda “*entegrasyon*” yerine “*asimilasyon*” tercih edilmekteydi ve dolayısıyla “*asimilasyon*” kavramı yaygın olarak kullanılmaktaydı. Onun yerine geçen entegrasyon kavramı ev sahibi toplum tarafından “uzaklaşma evresi ve ülkelerle etkileşim” anlamına gelen daha anlamlı bir kavram olarak geliştirilmiştir (Hamberger, 2009, s. 5). Entegrasyonun etkileşimle birlikte oluştuğu fikrinden hareketle hedef ülke tarafından bireylerin “kabul edilme” durumları ile kaynak ülkeden gelenlerin “kabul görme sürecindeki istekliliği (inancı)” süreç içerisinde son derece önemli bir role haizdir (Çetin, 2016, s. 200). Dolayısıyla entegrasyonun gerçekleşebilmesi ancak iki tarafın da etkin iletişimiyle mümkün olabilmektedir. Uygulamalara bakıldığında ise entegrasyon modelleri ülkelere göre farklılık göstermektedir.

Almanya, İkinci Dünya Savaşı sonrasında tekrar ayağa kalkabilmek adına 1961 yılında Türkiye ile imzalanan işçi göçü anlaşması neticesinde Türk kültürüyle karşı karşıya kalmıştır. İlk etapta yalnız giden Türk işçiler aile birleşimiyle beraber sayılarında ki hızlı artış karşısında Almanya, entegrasyona yönelik yapmış olduğu çalışmalarda bilim insanlarının görüşlerini dikkate almıştır. Alman bilim insanı Esser, her ne kadar entegrasyonun süreç içerisinde kuşakların değişimiyle beraber gerçekleşeceğini belirtmiş olsa da *asimilasyon* kavramına dikkat çekmektedir. Tabii ki Esser’in asimilasyon için bakış açısı, toplumların benzeşmesi, kültürel benzerlikler göstermesi şeklinde yorumlanmalıdır. Esser, göç eden bireyleri sosyal entegrasyon açısından özel bir önem atfetmektedir. Kısacası Esser, asimilasyon kavramıyla “kötü” bir yaklaşım sergilememektedir. Genel anlamda bakıldığında ise Esser, entegrasyonun gerçekleşebilmesi için asimilasyonu ön koşu olarak değil süreç içerisinde kendiliğinden gerçekleşecek bir olgu olarak belirtmiştir. Göçmenlerin ev sahibi ülkeye entegre olamadıkları zaman belirli gettolarda bir arada yaşayacaklarını ve toplumsal sorunların artacağını dile getirmektedir. Dolayısıyla ancak asimilasyon ile göçmenlerin topluma daha sağlıklı bir şekilde entegre edileceğinin altını çizmiştir (Hans, 2016, s. 33-34).

Danimarka, Entegrasyon Yasası çerçevesinde ülkelere gelen sığınmacılara entegrasyon kontratı imzalatılarak giriş programına aldırılmaktadır. Giriş programına uymayan sığınmacılar devlet yardımından yoksun bırakılmaktadır. Bu kontratla Danimarka, kendi dilini ve kültürünü dayatmayı tercih etmiştir. Giriş programına girebilmek yeterli değil aynı zamanda başarılı bir şekilde tamamlamak zorundadır. Verilen programları başarı bir şekilde tamamlamayan sığınmacılar sınır dışı edilmektedir. Sadece yetişkinlerle kalmayan bu program üç yaşından itibaren çocukların dil kurslarına gönderilmesini ve ilerleyen eğitim hayatında daha az sorunla karşılaşacaklarını savunmaktadır. Ayrıca entegrasyon kontratı çerçevesinde belirtilen kasaba ve şehirlere yerleştirilen sığınmacılar en az üç yıl orada yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Aksi durumda kontrat iptal edilerek korumalarına son verilerek, sınır dışı edilmektedirler. Bu yasalar dikkate alındığında, kendi şartlarını oluşturan Danimarka’nın, sığınmacıların kimliklerini yok sayarak kendi kimliğini zorunlu olarak

dayattığını söylemek mümkündür (Andersen, 2010, s. 41-42). Bu durum her ne kadar baskıcı görünse de günümüzde toğun göçlere maruz kalan ülkelerde neredeyse bir zorunluluk haline gelmiştir.

Amerika ise geçmişte sunduğu çözüm yaklaşımlarının aksine asimilasyonu geri plana atarak çok kültürlülüğün anlam kazanmasını sağlamıştır. Yaklaşık olarak 1960'lı yıllara gelinene kadar Amerika'nın etnik yapısına ilişkin geliştirilen teorilerde başat olanı Anglo-Conformity ve Melting Pot gibi çeşitleri uygulanmaya çalışılan asimilasyon teorisi. Günümüzde ise bu kamuoyu yaratan tartışmalara karşılık çok kültürlülük yaklaşımı önemsenmiş ve uygulanmıştır (Gordon, 1964, s. 85). Gordon, her ne kadar Melting Pot kavramının savunucusu olsa da bu kavram varlığını ancak 1960'lı yılların sonuna kadar sürdürebilmiş ve uzun soluklu olmamıştır. Öyle ki, bireyler değişen süreç içerisinde kentlerde ki zor yaşam şartlarından dolayı etnik kimliklerini ve kültürlerini unutmak yerine daha çok sarılmışlardır. Bu nedenle kendi kimlik ve dinine sahip çıkan bireylerin çoğalmaya başlamasıyla çok kültürlülük kavramı uygulamasına geçilmiştir (Kaya, 2014, s. 13). Anlaşılacağı gibi küreselleşmeyle birlikte ulus devlet zihniyeti giderek farklılaşmış ve çok kültürlülüğün anlam kazandığı gerçeği ortaya çıkmıştır.

Bu uygulanan modellerden hareketle ve geçen süreye bağlı olarak Gaziantep ilinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar açısından entegrasyon incelenmeye çalışılmıştır. 379 katılımcı ile gerçekleştirilen anket çalışması Gaziantep il merkezinde olmak üzere üç bölgede uygulanmıştır. Katılımcılardan daha sağlıklı cevaplar alabilmek adına sorular Arapça uzmanı tarafından Arapçaya çevrilip, hazırlanmıştır.

SURİYELİ SİĞINMACILARIN ENTEGRASYON SÜRECİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Çalışmada katılımcıların entegrasyonu ve geri dönüş eğilimlerini belirlemek için frekansların Ki Kare yöntemi ile anlamlılık düzeylerinin analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerde, katılımcıların profilleri ile entegrasyon ve geri dönüş eğilimi arasında (%99-%95 güven aralığında) anlamlı ilişki tespit edilen tablolar detaylandırılmıştır.

Çalışmada yapılan araştırmanın hipotezleri ve amaçları doğrultusunda elde edilen istatistikî analiz sonuçlarına Ki-kare testi uygulanmıştır. Sağlıktan (Ugoni & Walker, 1995), ekonomiye (Andrews, 1998; Merková, 2015), eğitimden (Rastegar & Rezazadeh, 2015) sosyolojiye kadar birçok farklı disiplinde kullanılan Ki-kare testiyle gözlenen frekanslar ile beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamlılığı görülmektedir. Bu test sırasında niteliksel veriler kullanılmaktadır. Ayrıca ağırlıklı olarak iki bağımsız değişken arasındaki ilişkinin anlamlılığını tespit etmeye yaramaktadır (Kılıç, 2016, s. 180). Bu sebeple yapılan çalışmada Ki-kare testi uygulanarak değişkenler arasında entegrasyon ve geri dönüş için sorulan sorular arasında ki anlamlılığa bakılmıştır.

Cinsiyet ile Entegrasyon Arasındaki İlişki

Suriyeli sığınmacıların entegrasyon süreci ile ilgili yanıtları Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Buna göre Cinsiyet ile sığınmacıların vakit geçirdikleri mekân arasında anlamlılık tespit edilmiştir (Tablo 21). Cinsiyet ile alışveriş yapılan market, Türkler ile iletişim, Türklerin kendilerine yaklaşımı, destekleri takım, komşuların kendilerine yaklaşımı

ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriyeliler yönelik politikaları arasında herhangi bir anlamlı ilişki bulunamamıştır. Dolayısı ile genel anlamda Cinsiyet ile entegrasyona yönelik soruların sadece "vakit geçirilen mekan" arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Nitekim katılımcıların kadın veya erkek olsun Türkler ile kaynaşacak mekânlardan ziyade kendi içinde kapalı olan ev ve iş yerinde geçirdiği görülmektedir. Bu durum entegrasyon önündeki önemli engellerden biri olarak görülebilir (Tablo 1).

Tablo 1. Cinsiyet ile Vakit geçirilen mekân Değişkenleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

<i>Ki -Square Tests</i>			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	39,788 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	40,451	4	,000
Linear-by-Linear Association	16,464	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,42.

Yaş ile Entegrasyon Arasındaki İlişki

Katılımcıların yaş grubu ile entegrasyona yönelik katılımcılara sorulan değişkenler arasında Ki-kare testi ile anlamlılık olup olmadığına bakılmıştır. Ancak yaş grupları ile Türkiye Cumhuriyeti'nin politikası, Türk vatandaşlarının yaklaşımı, destekledikleri takım, vakit geçirdikleri mekan Türk vatandaşları ile iletişimleri ve alışveriş yaparken tercih ettikleri marketler sorularına yönelik elde edilen cevaplar arasında Ki-kare testine tabii tutulmuş ancak değişkenler arasında herhangi bir anlamlılığa rastlanılmamıştır.

Medeni Hal ile Entegrasyon Arasındaki İlişki

Yaş değişkeni gibi medeni hal değişkeni ile entegrasyona yönelik olarak sorulan bölümdeki değişkenler arasında yapılan Ki-kare testine baktığımızda da herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilememiştir. Dolayısıyla medeni durumun entegrasyona yönelik değişkenler üzerinde çalışmamıza konu olabilecek bir anlamlılık yaratmadığı söylenebilir.

Öğrenim Durumu ile Entegrasyon arasındaki İlişki

Katılımcıların öğrenim durumu ile Türkiye'nin Suriyelilere Yönelik politikaları değişkenlerinin aralarında ki ilişkiyi öğrenebilmek adına Ki-kare testi sonucu verilmiştir. Öğrenim durumu yükseldikçe katılımcıların Suriyeli sığınmacılara yönelik Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından üretilen politikaların karşılık bulduğu ve anlaşılabilir olduğu gözlemlenmektedir. Yani Ki-kare testi sonucuna göre öğrenim durumu ile Suriyelilere yönelik uygulanan politika değişkenleri arasında anlamlılık bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrenim Durumu ile Türkiye'nin Suriyelilere Yönelik Politikaları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

<i>Ki -Square Tests</i>			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	37,943 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	34,013	12	,001
Linear-by-Linear Association	19,442	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 3 cells (15,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,11.

Tablo 3’de öğrenim durumu ile katılımcıların komşularının kendilerine olan yaklaşımı değişkenleri arasında ki Ki-kare testi sonuçları sunulmuştur. Öğrenim durumu arttıkça komşularıyla ilişkilerinin de arttığı bu sebeple değişkenler arasında anlamlılık bulunduğu görülmektedir.

Tablo 3. *Öğrenim Durumu ile Komşuların Yaklaşımı arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	59,636 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	46,891	12	,000
Linear-by-Linear Association	23,412	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,44.

Tablo 4’e göre yapılan test sonucuna bakıldığında ise öğrenim durumu ile Türk vatandaşlarıyla iletişim değişkenleri arasındadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe Türk vatandaşlarıyla iletişimin arttığı ve entegrasyona olumlu katkı sağladığı belirtilmelidir. Buradaki değişkenler arasında yapılan Ki-kare testine göre aralarında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4. *Öğrenim durumu ile Türk vatandaşları ile iletişim arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	42,621 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	36,955	12	,000
Linear-by-Linear Association	22,465	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,69.

Dolayısıyla genel olarak yorumlamak gerekirse öğrenim durumu arttıkça insanların özgüvenli ve daha sağlıklı iletişim kurma yoluna girdikleri anlaşılmaktadır. Eğitim seviyeleri düşük, Türkmen olmayan ve Türkçe bilmeyen sığınmacıların entegrasyon sürecini zorlu bir şekilde tamamlayacaklarını söyleyebiliriz.

Ana Dil ile Entegrasyon arasındaki İlişki

Katılımcıların ana dili ile Türkiye’nin Suriyelilere yönelik uyguladığı politika değişkenleri arasında yapılan Ki-kare testine göre değişkenler arasında anlamlılık bulunmaktadır. Şöyle ki sığınmacılara yönelik geliştirilen politikalar, katılımcılar tarafından anadillerine göre farklılık göstermemektedir (Tablo 5).

Tablo 5. *Ana dil ile Türkiye'nin Suriyelilere yönelik politikası arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	28,782 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	27,104	8	,001
Linear-by-Linear Association	9,087	1	,003
N of Valid Cases	379		

a. 3 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,11.

Anadil ile sığınmacıların Türk vatandaşlarına olan bakış açıları değişkenleri arasında yapılan Ki-kare testine baktığımızda değişkenler arasında anlamlılık görülmektedir (Tablo 6).

Sonuç itibarıyla sığınmacıların anadil farklılıklarına göre bakıldığında genel anlamda entegrasyon bölümünde katılımcıların verdiği cevaplar değişkenlik göstermemektedir. Anadilin farklı olması bakış açılarında değişikliğe sebebiyet vermemektedir.

Tablo 6. Ana dil ile Türklerin kendilerine yaklaştığı arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

	Ki -Square Tests		
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	28,694 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	29,142	8	,000
Linear-by-Linear Association	22,379	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,93.

Meslek Grubu ile Entegrasyon Arasındaki İlişki

Katılımcıların meslek grubu ile Türkiye'nin Suriyelilere yönelik uygulanan politikalar değişkenleri arasında yapılan Ki-kare testine bakıldığında değişkenler arasında anlamlılık vardır. Katılımcılardan Esnaf, Memur ve İşçilerin vermiş oldukları cevaplara bakıldığında genel anlamda normal kategorisini de dahil ettiğimizde uygulanan politikalardan memnun oldukları görülmektedir. Özetle iş sahibi katılımcıların memnuniyetleri gözlemlenmektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Meslek grubu ile Türkiye'nin Suriyelilere yönelik politikaları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

	Ki -Square Tests		
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	36,941 ^a	16	,002
Likelihood Ratio	37,427	16	,002
Linear-by-Linear Association	16,271	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 5 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,91.

Aylık Ortalama Gelir ile Entegrasyon arasındaki İlişki

Tablo 8'de ki aylık ortalama gelir ile Türkiye'nin Suriyelilere yönelik uygulanan politika değişkenleri arasında yapılan Ki-kare testine göre değişkenler arasında anlamlılık bulunmaktadır. Katılımcıların aylık gelir durumları artış gösterdikçe Suriyelilere yönelik politikaları daha anlamlı buldukları ve bu durumdan memnun oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların gelir düzeyi ile Türkiye'nin Suriyelilere Yönelik Politikası arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

	Ki -Square Tests		
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	44,336 ^a	16	,000
Likelihood Ratio	48,539	16	,000
Linear-by-Linear Association	8,544	1	,003
N of Valid Cases	379		

a. 9 cells (36,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,86.

Aylık ortalama gelir değişkeni ile Türk vatandaşı komşularla ilişki değişkeni arasında yapılan Ki-Kare testine göre değişkenler arasında anlamlılık bulunmaktadır. Katılımcıların geliri arttıkça ilişkilerde iyileşme olduğu kaygıların farklı bir yöne kaydığı gözle çarpılmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9. Katılımcıların gelir düzeyi ile Türkler ile komşuluk ilişkilerinin anlamlılık düzeyi.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	60,704 ^a	16	,000
Likelihood Ratio	51,876	16	,000
Linear-by-Linear Association	16,540	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 8 cells (32,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,58.

Sığınmacılar genel anlamda hedef ülkede belirli bir yaşam standardına ulaştığında önceliklerinin değiştiği, entegrasyonu daha hızlı bir şekilde tamamladıkları anlaşılmaktadır. Nitekim Aylık ortalama gelir değişkeni ile Türk vatandaşları ile iletişim değişkeni arasında Ki-kare testine baktığımızda aralarında anlamlılık olduğu görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10. Katılımcıların gelir düzeyi ile Türkler ile iletişimleri arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyi.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	35,312 ^a	16	,004
Likelihood Ratio	34,462	16	,005
Linear-by-Linear Association	5,160	1	,023
N of Valid Cases	379		

a. 8 cells (32,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,69.

Çalışmada ağırlıklı olarak katılımcıların gelir durumu arttıkça iletişimlerinin ve kaygılarının farklı olduğu görülmektedir. Türklere bakış açıları normal kategorisi de dikkate alındığında olumlu yöndedir. Bu değişkenler arasında yapılan Ki-kare testine baktığımızda aralarında ki ilişki anlamlıdır (Tablo 11).

Tablo 11. Katılımcıların gelir düzeyi ile Türklere bakış açıları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	38,021 ^a	16	,002
Likelihood Ratio	37,208	16	,002
Linear-by-Linear Association	3,469	1	,063
N of Valid Cases	379		

a. 10 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,38.

Katılımcıların ağırlıklı olarak Suriyeli marketleri tercih etmeleri iletişim kurmakta zorluk çekmeleri gibi görülse de ticarete Suriyeli sığınmacıların kendi etnik pazarlarını kurdukları düşüncesi ağırlık oluşturmaktadır. Aylık ortalama gelir değişkeni ile Market tercihi değişkeni arasında yapılan Ki-kare testine göre değişkenler arasında anlamlılık bulunmaktadır (Tablo 12).

Tablo 12. Katılımcıların gelir düzeyi ile alışveriş yaptıkları marketlerin özellikleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	24,319 ^a	8	,002
Likelihood Ratio	25,213	8	,001
Linear-by-Linear Association	9,627	1	,002
N of Valid Cases	379		

a. 2 cells (13,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,37.

Kalış Süresi ile Entegrasyon arasındaki İlişki

Çalışmada kalış süresi fark etmeksizin bütün katılımcılarda zorunluluk ve mesafenin yakın olması Türkiye'nin tercih edilmesinde ön plana çıkmaktadır. Nitekim bu değişkenler arasında Ki-kare testinde göre anlamlılık bulunmaktadır. Böylece entegrasyonu sağlayan kültürel yakınlık ve ekonomik şartların iyi olması gibi parametrelerin düşük düzeyde olduğunu dolayısıyla entegrasyonun sağlanmasının daha güç olabileceği sonucunu vermektedir (Tablo 13).

Tablo 103. Türkiye'de kalış süreleri ile Türkiye'yi tercih etme nedenleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	32,090 ^a	12	,001
Likelihood Ratio	31,132	12	,002
Linear-by-Linear Association	,985	1	,321
N of Valid Cases	379		

a. 3 cells (15,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,01.

Katılımcıların Türkiye'de kalış süreleri Türkiye'nin Suriyelilere yönelik politikalarına bakışı da etkilemektedir. 3 yıldan daha az bir süreden beridir Türkiye'de yaşayanlar bu politikaları yetersiz bulurken, 3 yıl ve daha fazla bir süreden beridir Türkiye'de yaşayanlar bu politikaları büyük ölçüde olumlu görmektedir. Nitekim bu durum Ki -kare testine göre de anlamlılık arz etmektedir (Tablo 14).

Tablo 14. Türkiye'de kalış süreleri ile Türkiye'nin Suriyelilere yönelik politikalarına bakış açıları arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	31,145 ^a	12	,002
Likelihood Ratio	31,704	12	,002
Linear-by-Linear Association	17,377	1	,000
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,25.

Kalış süresine bağlı olarak Türk vatandaşı komşularıyla olan ilişkileri arasında ki değişkenler arasında yapılan Ki-kare testine göre katılımcıların kalış süreleri arttıkça

ilişkilerinde anlamlı düzeyde iyileşme olduğu anlaşılmakta ve değişkenler arasında anlamlılık bulunmaktadır (Tablo 15).

Tablo 15. *Katılımcıların Türkiye’de kalış süreleri ile Türkler ile komşuluk ilişkileri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	40,683 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	37,986	12	,000
Linear-by-Linear Association	6,955	1	,008
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,85.

Çalışmada özellikle kalış süresi uzadığında katılımcıların Türkler ile daha iyi iletişim kurdukları görülmektedir. Buna karşılık 3 yıldan az olanlarda bu konuda ciddi sıkıntılar olduğu da belirlenmiştir. Bu değişkenler arasında yapılan Ki-kare testine göre de anlamlılık görülmektedir (Tablo 16).

Tablo 11. *Katılımcıların Türkiye’de kalış süreleri ile Türkler ile iletişimleri arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	28,115 ^a	12	,005
Likelihood Ratio	27,449	12	,007
Linear-by-Linear Association	4,639	1	,031
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,00.

Çalışmada Türkiye’de kalış süresinin vakit geçirilen mekân üzerinde kısmen de olsa etkili olduğu görülmektedir. 3 yıldan az bir süredir Türkiye’de yaşayanlar sırasıyla iş yeri, park-bahçe ve evleri tercih ederken, 3 yıldan daha uzun süredir Türkiye’de yaşayanlar sırasıyla iş yeri, ev ve kafe vb. mekânları tercih etmektedir. Nitekim bu değişkenler arasında yapılan Ki -kare testine göre anlamlılık bulunmaktadır. Ancak genel olarak evlerin ve iş yerlerinin tercih edilmesi entegrasyon önünde bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 17).

Tablo 12. *Katılımcıların Türkiye’de kalış süresi ile Vakit geçirdikleri mekânlar arasındaki ilişkinin anlamlılık durumu.*

Ki -Square Tests			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki -Square	36,879 ^a	9	,000
Likelihood Ratio	35,617	9	,000
Linear-by-Linear Association	,041	1	,840
N of Valid Cases	379		

a. 4 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,80.

SONUÇ

Çalışmada katılımcıların entegrasyon eğilimleri nicel olarak değerlendirilmiştir. Yapılan bu nicel değerlendirmelere göre sığınmacıların demografik, ekonomik ve diğer profil özelliklerine bağlı olarak entegrasyon eğilimleri de değişmektedir. Buna göre katılımcıların entegrasyon eğilimlerinde farklılık en fazla Türkiye’de kalış süreleri ile ilişkili görünmektedir. Türkiye’de kalış sürelerinin uzamasına bağlı olarak iletişim, komşuluk ilişkileri vb. bağların kuvvetlendiği dolayısıyla entegrasyon eğiliminin arttırdığı görülmektedir. Buna karşılık kısa süre önce Türkiye’ye giriş yapmış olan katılımcıların daha içe dönük oldukları ve dolayısıyla entegrasyon eğilimlerinin de düşük olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde katılımcıların aylık gelirleri arttığında da entegrasyon eğilimlerinin yükseldiği, fakat aylık gelirleri düştükçe de entegrasyon eğilimlerinin de düştüğü görülmektedir. Bu iki özellik dışında öğrenim durumunun da entegrasyonda önemli olduğu belirlenmiştir. Eğitim düzeyi yükseldikçe entegrasyon eğilimi de artarken, eğitim düzeyinin düşüşüne bağlı olarak entegrasyon eğilimi de düşmektedir. Cinsiyet, yaş vb. diğer özellikler ile entegrasyon eğilimi arasındaki ilişki ise çok anlamlı görünmemektedir. Dolayısıyla ekonomik özellikler her konuda olduğu gibi sığınmacıların entegrasyonunda da önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik özellikler yanında uzun süreli kalış süresinin de entegrasyonda bir motivasyon aracı olduğunu söyleyebiliriz.

Entegrasyon ile ilgili ilgi çeken bir durum ise katılımcıların boş vakitlerini özellikle evlerinde geçirmeleridir. Bu durum entegrasyonun sağlanması önündeki en büyük engellerden biri olarak görülebilir. Buna karşılık market tercihi veya diğer komşuluk ilişkilerinde şimdilik ciddi bir sıkıntı görülmemektedir. Ayrıca katılımcıların Türk futbol takımlarını da desteklemeye başlamış olmaları da entegrasyonun sağlanması için önemli bir adım olarak yorumlanabilir. Fakat genel anlamda bu oran henüz çok düşüktür.

Genel anlamda baktığımızda yüksek gelir, kalış süresinin uzunluğu, eğitim düzeyinin yüksekliği gibi parametrelerin entegrasyonun sağlanmasında önemli etkiye sahip oldukları belirlenmiştir. Türkiye genelinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların aylık gelirleri ve eğitim seviyelerinin düşük olması hem Türkiye geneli hem de Gaziantep şehrindeki Suriyeli sığınmacıların entegrasyonlarının sağlanmasını oldukça güçleştirmektedir. Bunun yanında Suriyeli sığınmacıların belli yerleşim alanlarında kümelenmeleri ve sosyalleşme konusunda da daha içe dönük tavır sergilemeleri de gözden kaçırılmamalıdır. Bu durumun ileri seviyesi gettolaşma, ötekileşme ve marjinalleşme olarak karşımıza çıkacaktır. Entegrasyonun önünde engel olarak belirlenmiş olan bu parametrenin kısa sürede iyileştirilmesi pek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla gerek Gaziantep şehrinde olsun gerekse de Türkiye genelinde olsun entegrasyondan ziyade ayrışma ve ötekileşmenin yaşanması büyük bir ihtimaldir.

Sonuç olarak Suriyeli sığınmacıların Gaziantep’te, kısmen de olsa entegrasyon eğiliminde olduğu fakat gerçek bir toplumsal birliktelik ile karşılıklı olumlu iletişim için bunun kesinlikle yeterli düzeyde olmadığını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Abacı, C. (2016). *Suriye Kaynaklı Göçün Türkiye'nin Göç Politikalarının Kurumsallaşması Üzerinde ki Etkisi*. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *The Journal of Migration Studies*, (2), 58-83.
- Akkoyunlu Ertan, K., & Ertan, B. (2017). Türkiye'nin Göç Politikası. *İktisat ve Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 7-39.
- Anadolu Ajansı. (2021, 03 14). Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyedeki-ic-savas-10uncu-yilini-geride-birakti/2175301> adresinden alındı
- Andersen, H. S. (2010). Contextualising ethnic residential segregation in Denmark: welfare Contextualising ethnic residential segregation in Denmark: welfare, housing and immigration. *NORFACE*.
- Andrews, D. K. (1998). Chi-Square Diagnostic Tests for Econometric Models: Theory. *Econometrica*, 56(6), 1419-1453.
- Çetin, İ. (2016). Türkiye'de Suriyeli Sığınmacıların Sosyal ve Kültürel Entegrasyonu . *Sosyoloji Dergisi*, (34), 197-222.
- Erdoğan, M. (2017). *Kopuştan Uyuma Kent Mültecileri- Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Yayınları.
- Gordon, M. M. (1964). *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origins*. Oxford University Press, New York.
- Göç İdaresi Başkanlığı**. (2022, 05 19). Göç İdaresi Başkanlığı Web Sitesi: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı
- Hamberger, A. (2009). Immigrant Integration: Acculturation and Social Integration. *Journal of Identity and Migration Studies*, 3(2), 2-21.
- Hans, S. (2016). *Theorien der Integration von Migranten– Stand und Entwicklung*. (E. Deutschland, Dü.) Wiesbaden: Springer VS. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-658-05746-6_2
- İlgazi, A. (2019). Suriyeli Sığınmacıların Emek Piyasasına Etkileri. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(4), 93-123.
- Kaya, A. (2014). Türkiye'de Göç ve Uyum Tartışmaları: Geçmişe Dönük Bir Bakış. *İdeal Kent Dergisi*, 5(14), 11-28.
- Kılıç, S. (2016). Ki-kare Testi, *Journal of Mood Disorders (JMood)*, 6(3), 180-182.
- Merková, M. (2015). Use of Investment Controlling and its Impact into Business Performance. *Procedia Economics and Finance*(34), 608-614.
- Özkan, R. (2019). Göç Olgusu ve Toplumsal Yapıya Etkisi . *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(47), 127-145.

-
- Rastegar, M., & Rezazadeh, F. (2015). On the Relationship between Students' Language Learning Strategies and their Level of Language Proficiency in University Context. *Cumhuriyet University Faculty of Science*, 36(3), 1941-1951.
- Şimşek, T. (2020). Türkiye'nin Uluslararası Göç Serüveni. *Küreselleşen Dünyada Fırsat Eşitliği Arayışında Uluslararası Göç ve Türkiye'nin Suriye Deneyimi* (s. 261-282). içinde, Gazi Kitabevi, Tokat.
- Taş, P. (2021). *Türkiye'de Suriyeli Göçmenlerin Toplumsal Uyumuna Yönelik Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi*. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yüksek Lisans Tezi, Karaman.
- Ugoni, A., & Walker, B. F. (1995). The Chi Square Test. *COMSIG Review*, 4(3), 61-64.